ERMENİSTAN- DİASPORA KONFERANSI

Ömer Engin LÜTEM

Ermenistan ile Diasporanın kurumsal bir temas içinde olmalarını, Diaspora Ermenilerinin ileri gelenlerinin Ermenistanı yakından tanımalarını sağlamak için bir fırsat yaratmak, Diaspora Ermenilerinin Ermenistanın duruma ve özellikle ekonomik güçlüklerine dikkatini çekmek ve mümkün olduğu kadar fazla yardım yapmalarını ikna etmeye çalışmak ve bir kısım Diaspora Ermenilerinin insan hakları ve yolsuzluk gibi Ermenistanda yaygın yasadışı davranışlar için yönelttikleri eleştirileri, olanaklar ölçüsünde azaltmak gibi nedenlerle kurulmuş olan ve tam adı Tüm Ermeniler Ermenistan- Diaspora Konferansı (Pan-Armenian Armenia-Diaspora Conference) çevrilebilecek olan konferanslardan Altıncısı 18-20 Eylül 2017 tarihinde Erivanda toplanmıştır.

Başkan Sarkisyan uzun açılış konuşmasında[1], özetle, Diaspora gençlerinin kendilerine çok etnili dediklerine değinerek bu gençlerin milli kimliklerinin güçlendirilmesine yönelik yeni programlar geliştirilmesinin önemini vurgulamıştır. Ermenistan Devlet Başkanı bu sözleriyle Diasporanın en önemli meselesi olan asimilasyona değinmiştir. Yabancı ülkelere göç eden Ermeniler, özellikle Hıristiyan toplumları içinde süratle erimektedir. Artık Diaspora Ermenilerinde Ermeniceyi iyi bilen ve Ermeni örf ve adetlerinden haberdar olanların sayısı azdır. Bu yabancılaşma Ermenistan ile olan ilişkilerini olumsuz etkilemektedir. 1915 olaylarının soykırım olduğu, Ermeniler için adaletin yerine getirilmesi gerektiği gibi yıllardan beri süre gelen söylem Diaspora Ermenilerinin merkez veya anavatan olarak gördükleri Ermenistana ilgi duymalarının başlıca kaynağıdır. Başkan Sarkisyan bu durumun farkında olmalı ki konuşmasında Diaspora temsilcilerinde Ermeni kimliklerini muhafaza etmelerini aynı zamanda bulundukları ülkelerin iyi vatandaşı olmalarını, asimilasyonu reddetmelerini, ancak o ülkelere en iyi şekilde entegre olmalarını istemiştir.

Başkan Sarkisyanın konuşmasında üzerinde durduğu bir başka konu Ermenistanın çok kaygı verici olarak nitelendirdiği Ermenistan nüfusundaki azalma olmuştur. Nüfusun 2040 yılında 4 milyona ulaşmasını hedef aldıklarını belirten Sarkisyan bu amaca doğumları arttırarak ulaşmanın güç olduğunu, bunun için gelecek 25 yılda ülkeye göç edilmesi gerektiğine işaret etmiştir. Sarkisyan bu sözleriyle Diaspora Ermenilerinin bir kısmının Ermenistana yerleşmesi gerektiğine işaret etmiştir. Ancak ekonomik durumu Ermenistandan daha iyi olan ülkelerde oturan Ermenilerin Ermenistana göç etmelerini beklemek gerçekçi değildir. Bu tür bir göç, ancak yaşadıkları ülkenin koşulları Ermenistana göre kötü ise mümkün olabilir. Oysa böyle bir ülke bulmak zordur. Suriyeden göç eden on bin kadar Ermeninin dahi Halepte durum normale döndükten Ermenistandan ayrılmakta

olduğuna dair duyumlar vardır. Şu haliyle Ermenistandaki nüfus azalması sorunu çözümsüz kalmaya devam edecek gibi görülmektedir. Bu durumun ilerideki yıllarda daha zayıf bir Ermenistan yaratacağı için bazı siyasi sonuçları olması dahi olasıdır.

Sarkisyan konuşmasında Diaspora Ermenilerini Ermenistana yatırım yapmaya davet etmiştir. Yatırım için birinci koşul kâr edileceğine dair bir inancın mevcut olmasıdır. İçinde bulunduğu ekonomik güçlükler ve ayrıca Türkiye ve Azerbaycanla olan ciddi sorunları nedeniyle Halen Ermenistan yatırım için cazip bir ülke olmaktan uzaktadır.

Sarkisyan konuşmasında ülkesinin Karabağ sorunu hakkında bilinen politikasını tekrarlamıştır. Ayrıca, Türkiye-Ermenistan İlişkileri bölümünde açıkladığımız gibi Türkiye ile imzalanmış 2009 yılı protokolleri geçersiz kılacaklarını belirtmiştir.

Konferans çalışmaları sonucunda, 20 Eylül 2017 tarihinde bir Sonuç Bildirisi kabul etmiştir [2]. Biz bu Bildirinin Türkiye ve Karabağ bölümünü kısaca özetleyeceğiz.

Karabağ Sorunu konusunda bu bölgede demokrasinin gelişmesi ve Karabağın uluslararası topluma tam entegrasyonu için, Karabağlıların kendi geleceğini özgürce tayin etmek hakkını kullanması gerektiğinden bahsedilmektedir. Bu sözlerle, tüm çabalara rağmen, hiç bir ülke tarafından tanınmamış olan Karabağ idaresinin, uluslararası topluma entegrasyon bahanesiyle, tanınması çabalarının süreceği anlaşılmaktadır.

Ayrıca Ermenistan, Karabağ ve Diasporanın günümüz ve gelecekteki sorunlarının, Ermeni Devletinin, Ermeni Kilisesinin ve tüm Ermeni kuruluşlarının ve örgütlerinin ortak çabalarıyla çözümlenebileceği belirtilmektedir. Burada ilginç olan Ermeni kilisesine Ermeni devletine yakın bir yer verilmesidir. Günümüzde kiliseler manevi alanda bir güce sahipse de bu gücün Ermenistanın karşılaştığı sorunların çözümü için bir çare olmadığı açıktır. Aksine, Antelyas kilisesi gibi bir kurumun, Baş Patrik Aram Iın aşırı davranışları nedeniyle değil sorunların çözümüne yardımcı olmak bunları daha da çıkmaza soktuğu bilinen bir husustur.

Sonuç Bildirisinde Diasporanın en duyarlı olduğu, hatta kendini özleştirdiği soykırım iddialarına yer verilmiştir. Buna göre Ermeni soykırımının uluslararasında tanınması ve kınanması ve ayrıca sonuçlarının ortadan kaldırılması için daha birleştirilmiş ve eşgüdümlü bir politika izlenmelidir. Ancak bunun nasıl yapılacağı hakkında bir açıklık yoktur. Sadece soykırım hakkında farkındalığın arttırılması, tarihi belleğin muhafazası ve gelecek nesillere aktarılmasına önem verilmesinden bahsedilmektedir. Bunun anlamı, şimdiye kdar olduğu gibi Türkiye ve Türkler hakkında beslenen kin ve nefret söylemi ve buna dayalı politikaların devam ettirilmesine çalışılacağıdır.

Bu konferans hakkında Ermeni kamuoyu ne düşünmektedir? Bir gazetenin yaptığı araştırmaya göre[3] soru yöneltilenlerin % 7si konferansın etkili olduğunu, %36sı özellikle etkili görmediğini, %40ı gereksiz bir toplantı olduğunu, % 17ise konferansı hiç duymadığını söylemiştir. Kısaca Konferansın Ermenistanda kayda değer bir etki yapmamış olduğu anlaşılmaktadır.

Bu arada Ermeni Diasporasının tek düze olmadığını, ülkeden ülkeye fark gösterdiği gibi, aynı ülke içinde de farklı tutumlar olduğuna kısaca değinmemiz gerekmektedir. Bu

durumun nedeni, ne kadar çaba gösterirse gösterilsin, asimilasyon olgusunun gitgide daha güçlenmesi ve Diasporaın önemli bir bölümümün ağır ağır Ermenilikten uzaklaşmasıdır. Bu durumun son ve çarpıcı bir örneği olarak New Yorkta bir kamuoyu firması sahibi Ronn Torossianın Cumhurbaşkanı Erdoğanın Washington ziyareti sırasında korumalarına uygulanmaya kalkışılan kovuşturma işlemleri için Türkiye ile bir sözleşme yapması olmuştur. Diasporanın tanınmış köşe yazarlarından Harut Sassounian kendisini gerçek bir Ermeni olmamakla itham etmiştir[4]. Torossianın buna cevabı kendisini hiçbir zaman Ermeni olarak görmediği şeklinde olmuştur[5].

[1] President attends 6th Pan-Armenian Armenia-Diaspora Conference, Official Website of the President of the Republic of Armenia, Eylül 18, 2017, http://www.president.am/en/press-release/item/2017/09/18/President-Serzh-Sargsyan-took-part-in-Armenia-Diaspora-Conference/.

[2] CWTHR, 20 Eylül 2017.

[3] Aravot, 2 Ekim 2017.

[4] Harut Sassounian, Ronn Torossian Hired to do PR For Turkey; Is He Really an Armenian?, *California Courier Online*, Kasım 15, 2017.

[5] Harut Sassounian, Turkish PR Agent Ronn Torossians Father and Granparents Are Armenians, *California Courier Online*, Kasım 23, 2017.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "ERMENİSTAN- DİASPORA KONFERANSI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2017 / 116. Aralık 15. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENISTAN-DIASPORA-KONFERANSI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır